

невозможна, является его интеллектуальный капитал. Управление интеллектуальным капиталом - это умение превращать знания в стоимость и в инновации. В статье обоснованы теоретические основы и разработаны предложения по эффективному управлению интеллектуальным капиталом как стратегическим ресурсом предприятия для обеспечения его конкурентоспособности. Установлено, что управление интеллектуальным капиталом должно стимулировать творческий подход к решению задач, что, в свою очередь, будет способствовать повышению конкурентоспособности предприятия в условиях экономики знаний.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, эффективное управление, инновации, конкурентоспособность предприятия, управление знаниями.

Abstract.

Zaika S., Gridin O. Managing intellectual capital as a factor in ensuring the competitiveness of enterprises.

The main source of economic growth of any enterprise is innovation; and the important factor, without which would be impossible innovation is its intellectual capital. Managing intellectual capital is the ability to turn knowledge into value and innovation. There are the theoretical basis and suggestions for effective management of intellectual capital as a strategic resource for enterprise competitiveness in the article. Established that the management of intellectual capital should stimulate a creative approach to solving problems, which in turn will increase the competitiveness in terms of the knowledge economy.

Keywords: intellectual capital, good governance, innovation, competitiveness, knowledge management.

УДК 658.15:339.924

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

КРУТЬКО М.А. К.Е.Н.,

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Кризовий стан національної економіки України неможливо подолати без досягнення належного рівня інтенсивності залучення фінансових ресурсів в бюджетоутворюючі та структурно-важливі її сфери з метою нормалізації відтворювальних процесів. Складна суспільно-політична ситуація, спад національного виробництва, існуючий рівень соціальної напруженості не сприяють активізації господарської діяльності. За таких умов єдиним шляхом підтримання стану

відтворення хоча б на простому рівні є побудова дієздатних механізмів фінансової діяльності суб'єктів економічних відносин.

На сьогоднішній день питання економічного змісту та ролі фінансового менеджменту в економіці країни залишаються відкрити, що і спонукає його вивчення та проведення даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань фінансових ресурсів присвячені праці Бланка І.О. [4], Угляренко О.М., Вольфман Б.А., Гудзь О.Є. та інших, які в своїх роботах по різному розкривали суть фінансових ресурсів та механізми управління зокрема грошовими коштами, активами підприємства чи найбільш ліквідними активами.

Так склалося, що питанням запровадження фінансового менеджменту на середніх та малих підприємствах, присвячено мало уваги і публікацій. Тоді як відчувається брак в публікаціях щодо системності фінансового менеджменту на підприємствах, які б дали змогу та розкрили інформаційні аспекти сучасних інтеграційних векторів нашої країни.

Формулювання цілей статті. Метою проведення даного дослідження є визначення місця та ролі фінансового менеджменту в системі фінансового забезпечення діяльності та функціонування підприємства як механізму управління в контексті міжнародної інтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку 90-х років ХХ ст. фінансовий менеджмент виник на стику двох напрямків економічної науки – антикризового управління та фінансового менеджменту, об'єднавши в собі сукупність фінансових інструментів управління на основі впровадження стратегічного і тактичного фінансового менеджменту в діяльність комерційної організації. Потреба виділення фінансового менеджменту назріла у зв'язку з розумінням керівництвом підприємств необхідності кваліфікованого фінансового управління в умовах фінансової кризи, однак універсальне визначення та методологічне обґрунтування даного напрямку відсутні як у закордонній, так і у вітчизняній літературі [1].

Поняття фінансового менеджменту поєднує в собі дві категорії «фінанси» та «менеджмент» і безпосередньо стосується господарюючого суб'єкта. Посднуючи ці поняття Кірейцев Г.Г. [9] визначає фінансовий менеджмент як процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обороту його грошових коштів з метою найбільш повної реалізації цілей підприємства.

Гренінг Х. та Братановік С. вважають, що в умовах фінансової кризи потрібно здійснювати раціональне управління капіталом, яке дасть можливість використовувати нові інструменти управління, що враховують можливості використання інновацій [2, с. 2].

Фараго А. відмічаючи циклічний розвиток економіки зазначає, що доходи підприємства залежать від нього, і коливаються внаслідок змін у функціонуванні економічної системи. Стратегія управління заборгованістю (debt management) будується виходячи з того, що у підприємства збільшується потреба у фінансових ресурсах, коли економіка знаходиться в стадії рецесії [3, с. 55].

В фінансовому менеджменті управління, що спрямоване на фінансове оздоровлення підприємства, являє собою систему принципів і методів розробки і реалізації комплексу спеціальних управлінських рішень, що на попередження і подолання фінансової кризи, а також на мінімізацію її негативних наслідків. Головною метою такого управління на думку Бланка І.О. є відновлення фінансової рівноваги підприємства і мінімізація зниження його ринкової вартості, що викликано фінансовою кризою [4, с. 589].

Шевцова О.Й. розглядає специфіку поняття фінансового менеджменту з двох позицій:

1. Як комплекс профілактичних заходів, спрямованих на недопущення фінансової кризи: системний аналіз сильних та слабких сторін підприємства, оцінка ймовірності банкрутства, управління ризиками (виявлення, оцінка та нейтралізація), упровадження системи запобіжних заходів тощо.

2. Як систему управління фінансами, спрямовану на виведення підприємства з кризи, зокрема, за допомогою санації чи реструктуризації суб'єкта господарювання [5].

Будь-яке підприємство можна визнавати як законодавчу організаційно-правову форму взаємодії основних виробничих факторів або відповідних потенціалів (капіталу, робочої сили, менеджменту), застосованих при виробництві продукції для її реалізації [6].

На думку одного з відомих у діловому світі експертів у галузі фінансового менеджменту Хелферта Е., будь-який бізнес можна дати як взаємопов'язану систему руху фінансових ресурсів, викликаних управлінськими рішеннями [7]. Такий системний підхід корисний, оскільки він відображає фінансову природу всієї діяльності бізнесу, а також подає її у фінансово-економічних термінах.

Поддерьогін А.М. розкриває фінансовий менеджмент як систему принципів, засобів та форм організації групових відносин підприємства, що спрямована на управління його фінансово-господарською діяльністю, в яку входять:

- розроблення і реалізація фінансової політики підприємства;
- інформаційне забезпечення (складання і аналіз фінансової звітності підприємства);
- оцінка інвестиційних проєктів і формування «портфеля» інвестицій;
- поточне фінансове планування та контроль [8].

Невід’ємною частиною економіки будь-якої країни є цілісність системи господарюючих суб’єктів, за умов якщо вони мають прибутковий характер, знаходяться на платоспроможному рівні і є економічно ефективними. За інших умов відбувається стагнація розвитку і занепад. Простежується залежність, яка демонструє зв’язок між успішністю підприємницької діяльності та рівнем життя в країні. Пріоритетом міжнародного інтегрального вектору розвитку нашої країни перш за все повинна виступати місія соціального благополуччя її населення. Рівень фінансових вхідних і вихідних потоків як підприємства так і країни залежить від якості прийнятих управлінських рішень. Здорова організація фінансової системи, розвиток інституціонального забезпечення, досягнення окреслених пріоритетів міжнародної інтеграції – все це є важелями впливу на загальне фінансове становище як в країні так і в розрізі підприємств.

Висновки. Отже, в результаті проведених досліджень можна сказати, що проведена ідентифікація фінансового менеджменту в умовах інтеграції як фінансово-економічну систему, яка залежить від якості управлінських рішень. Розкрито теоретико-методичні аспекти фінансового менеджменту в частині функціоналу для забезпечення максимально можливого рівня фінансової дієздатності підприємств, та досягнення соціального ефекту.

Література.

1. Каменева М.В. Подходы к формированию понятия «антикризисный финансовый менеджмент» в России и за рубежом / М.В. Каменева // Экономические науки. – 2010. – № 3. – С. 209-213.
2. Greuning V.H., Bratanovic S.B. Analyzing Banking Risk. Third Ed. The World Bank, 2009, P. 2.
3. Farago A. How to survive the recession Includes Bibliographical references and index. Canada. Insomniac Press, 2002, P. 55.

4. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: [навчальний посібник] / І.О. Бланк. – К. : Ельга, 2004. – 655 с.

5. Шевцова О.Й. Основи антикризового фінансового управління підприємством [Електронний ресурс] / О.Й. Шевцова. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1773>.

6. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: [навчальний посібник] / Ю.Ю. Верланов. – Миколаїв : Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 344 с.

7. Хелферт Э. Теория финансового анализа / Э. Хелферт. – М. : (б.и.), 1996. – 322 с.

8. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент / А.М. Поддєрьогін, Я.І. Невмержицький. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.

9. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: [підручник] / Г.Г. Кірейцев. – Житомир : ЖІТІ, 2001. – 440 с.

References.

1. Kameneva M.V. (2010). Podhody k formirovaniyu ponjatija «antikrizisnyj finansovij menedzhment» v Rossii i za rubezhom [Approaches to the formation of the concept of «anticrisis financial management» in Russia and abroad]. *Jekonomicheskie nauki – Economic science*, No 3, pp. 209-213 [in Russian].

2. Greuning V.H., Bratanovic S.B. Analyzing Banking Risk. Third Ed. The World Bank, 2009, P. 2 [In English].

3. Farago A. How to survive the recession Includes Bibliographical references and index. Canada. Insomniac Press, 2002, P. 55 [In English].

4. Blank I.O. (2004). *Finansoviy menedzhment [In financial management]*. Kyiv: El'ga, p. 655 [in Ukrainian].

5. Shevtsova O.Y. Osнови антикризового фінансового управління підприємством [The basics of anti-crisis financial management of the enterprise] (n.d.). *economy.nayka.com.ua*. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1773> [in Ukrainian].

6. Verlanov Yu.Yu. Finansoviy menedzhment: [navchalniy posibnik] / Yu.Yu. Verlanov. – Mikolayiv : Vidavnistvo MDGU im. Petra Mogili, 2006. – 344 [in Ukrainian].

7. Khelfert E. (1996). *Teoriya finansovogo analiza [Theory financial analysis]*. Moscow, p. 322 [in Russian].

8. Podderogin A.M., and Nevmerzhitskiy Ya.I. (2005). *Finansoviy menedzhment [In financial management]*. Kyiv: KNEU, p. 535 [in Ukrainian].

9. Kireyitsev G.G. (2001). *Finansoviy menedzhment [In financial management]*. Zhitomir: ZhITI, p. 440 [in Ukrainian].

Анотація.

Крутько М.А. Фінансовий менеджмент підприємств в сучасних реаліях міжнародної інтеграції.

В статті розкрито теоретико-методичні принципи та положення стосовно фінансового менеджменту як специфічної системи управління фінансовими ресурсами. Теоретичною і методологічною основою статті є положення наукових думок вітчизняних та зарубіжних вчених. Були застосовані методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта і предмета дослідження; абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення та формулювання висновків). Ідентифіковано фінансовий менеджмент в умовах інтеграції як фінансово-економічну систему, яка залежить від якості управлінських рішень. Досліджено підходи зарубіжних і вітчизняних дослідників щодо системи фінансового менеджменту підприємств України в умовах інтеграційних перетворень, з виділенням основних положень.

Ключові слова: фінансовий менеджмент, міжнародна інтеграція, фінансові ресурси, управління підприємством.

Аннотация.

Крутько М.А. Финансовый менеджмент предприятий в современных реалиях международной интеграции.

В статье раскрыты теоретико-методические принципы и положения, касающиеся финансового менеджмента как специфической системы управления финансовыми ресурсами. Теоретической и методологической основой статьи является положение научных мыслей отечественных и зарубежных ученых. Были применены методы: анализа и синтеза – для изучения объекта и предмета исследования; абстрактно-логический (теоретические обобщения и формулирования выводов). Идентифицировано финансовый менеджмент в условиях интеграции как финансово-экономическую систему, которая зависит от качества управленческих решений. Исследованы подходы зарубежных и отечественных исследователей к системе финансового менеджмента предприятий Украины в условиях интеграционных преобразований, с выделением основных положений.

Ключевые слова: финансовый менеджмент, международная интеграция, финансовые ресурсы, управление предприятием.

Abstract.

Krutko M.A. Financial management enterprises in modern realities of international integration.

In the article the theoretical-methodological principles and provisions relating to financial management as a specific system of financial management. The theoretical and methodological basis of the article is the provision of scientific opinions domestic and foreign scientists. Were the methods: analysis and synthesis – to study the object and subject of study; abstract logical (theoretical generalizations and drawing conclusions). Identified financial management in the integration of both financial and economic system that depends on the quality of management decisions. Studied approaches of foreign and domestic research on financial management of enterprises in Ukraine under integration reforms, highlighting the main provisions.

Keywords: financial management, international integration, financial resources management.